

Bohuslav Brouk

O funkcích práce a osobitosti

Volvox Globator

Bohuslav Brouk

O funkcích práce
a osobitosti

VOLVOX GLOBATOR

Bohuslav Brouk

O funkcích práce a osobitosti

© Ivan a Vladimír Broukovi, 2009

© Volvox Globator, 2009 Editor © Viktor A. Debnár, 2009

ISBN 978-80-7511-149-4

K vydání připravil, text na zadní záložce, poznámky pod čarou, biograficko-bibliografickou studii a ediční poznámku napsal, obrazovou přílohu, jmenný rejstřík a seznam doporučené literatury sestavil Viktor A. Debnár.

Doslov s poznámkami pod čarou František Dryje.

Obálka Ondřej Pazdera

E-kniha z písma FreeSerif purehtml.cz

Vydalo nakladatelství & vydavatelství Volvox Globator

Štítného 17, 13000 Praha 3-Žižkov

www.volvox.cz

jako svou 827. publikaci

Vydání první

Praha 2009

Adresa knihkupectví

Volvox Globator:

Štítného 16, 130 00 Praha 3-Žižkov

O funkcích práce a osobitosti

Teoretický význam studie Psychologický portrét lidstva tkví především v odstranění rozporů mezi učením Freudovým a Adlerovým, to jest v syntéze psychoanalýzy a individuální psychologie. Jak se čtenář přesvědčí, má pro rozřešení základních psychologických problémů objevení pocitu méněcennosti, jímž Adler vykládá vesměs všechno lidské jednání a chování, nemenší význam než Freudův objev všemocného a mnohotvárného libida, třebaže oproti psychoanalýze bývá individuální psychologie dosud obvykle považována za nauku neplodnou a přespříliš prostoduchou.

Autor

I. Psychologický portrét lidstva

1. Člověk – tvor všemohoucí

Psychoanalytické učení, které považuje veškerou lidskou aktivitu, a tedy i všechno naše civilizační a kulturní snažení koneckonců za projev sexuálních nebo, správněji řečeno, libidinózních žádostí, vzbuzuje vesměs zděšení a pohoršení. Nebylo by však správné se domnívat, že odpor k psychoanalytickým teoriím a jejich zneuznávání je dáno toliko morálním nebo přímo puritánským založením, s nímž se u lidí tak často shledáváme. Lidé neodmítají psychoanalýzu jenom z důvodů mravních. Naopak se zdá, že mnohem větším a nesmiřitelnějším nepřítelem sexuálního, respektive libidinózního výkladu lidského chování a konání než morálka, je naše ješitnost, která nám nedovoluje, abychom objektivně posuzovali svou životní situaci a abychom se nepokrytě přiznali k své ubohosti, neschopnosti a bezúspěšnosti v kterémkoliv směru a oboru své působnosti.

Psychoanalýza nám totiž odhaluje, že lidský sexuální život je ubohý, neutěšený, že lidé nejsou svým životem in rebus sexualibus spokojeni, takže kdyby lidé dali psychoanalytickým výkladům za pravdu, prozradili by nám svou neschopnost domoci se takového ukájení, po jakém touží. Vzhledem k lidské ješitnosti jest ovšem pochopitelně doznání této nemohoucnosti přespříliš bolestné, než aby se lidé k němu odhodlali. I člověk, který si je zcela jasně vědom, že svých libidinózních tužeb nedosahuje, že eroticky a sexuálně žije více nebo méně skromným a bédným životem, jen zřídka kdy to upřímně přiznává, neboť kdyby se lidé netvářili, jako by byli svými „láskami“

spokojeni, jako by se dokonale vyžívali svými ilegálními milostnými pletkami nebo manželskými povinnostmi, mohli by se jim ostatní posmívat, jak jsou neschopní, nezdatní, ubozí a hodní politování. Psychoanalýza, dokazující, že lidé žijí žalostný, neutěšený pohlavní život, vzněcuje tedy v lidech pocit méněcennosti, a proto se nemůže těšit obecně oblibě a přízni. Co chci to zmohu, namlouvají si lidé a nikdy nepřipustí, že jejich libidinózní tužby zůstávají neukojeny, že ukájení, jež si vymáhají, jest bědné a nedostatečné.

Jestliže přes to přese všechno jsou však někteří lidé přece jen ochotni vyjavit neutěšenost svého sexuálního života, svou nespokojenost s pohlavním ukájením, na jaké se vzmáhají, odvažují se toho jedině proto, že mají pohotově přichystánu omluvu, která by znemožňovala vykládat jejich sexuální bědy jejich méněcenností, jejich neschopností domoci se šťastnějšího sexuálního života. Svůj bědný, ubohý, nicotný sexuální život vykládají totiž obvykle takovíto lidé jako následek svých „vyšších“ zájmů a potřeb, které jim neopouštějí s dostatek času a energie na lepší uspořádání jejich sexuálních záležitostí. Tuto omluvu ovšem psychoanalýza úplně diskredituje, jelikož nás učí, že všechny ony „vyšší“ zájmy, všechna ona „vyšší, ušlechtilá“ činnost, již lidé provozují, je v podstatě povahy sexuální a že se jí lidé s nevšední vehemencí oddávají právě jenom z toho důvodu, že jejich přímo neukojené libidinózní požadavky si vynucují tímto lopotným způsobem alespoň sublimované, to jest zmrzačené a velmi skrovňoucké ukájení. Jak zřejmo, nedoráží tedy psychoanalýza naše nitro pocitem méněcennosti jen proto, že nás přesvědčuje o ubohosti a neutěšenosti našeho sexuálního života, nýbrž, a to dokonce hlavně i proto, že nás zpravuje o tom, jak pracně, a přesto marně, bezvýsledně se lidé snaží ze svých sexuálních běd vybřednout.

Směřuje-li všechno lidské snažení k ukájení libidinózních žádostí a tužeb, měl by vlastně člověk, alespoň z hlediska subjektivního, měřit své životní úspěchy svými libidinózními zisky neboli hodnotit svůj život, oceňovat svou životní zdatnost podle toho, jakou měrou a jak dokonale se mu podařilo ukájet svá erotická a sexuální přání.

Libidinózní bilance lidského života dopadla by ovšem většinou velmi chabě, a dokonce k nejubožejším a nejtragičtějším výsledkům by vedla u lidí nejaktivnějších, nejčinnorodějších, neboť podle psychoanalýzy domáhají se libidinózního ukojení nejskrovnější měrou nad vše očekávání právě lidé, kteří o ně pečují nejlopotnějším způsobem, prací, tvůrčí činností apod. Proto kdyby lidé, honosící se úspěchy, jichž dosáhli ve svém pracovním oboru, ve svém povolání, uznali psychoanalytické učení, uzřeli by pojednou, že se minuli podstatného cíle svých snah, že libidinózní žádosti, které je skrytě, nevědomě k činnorodosti podněcovaly, zůstaly celkem neukojeny, a že tak vlastně, vzhledem k svým osobním zájmům, plýtvali energií. Lidský libidinózní život je většinou přespříliš ubohý a nuzný, aby v něm lidé mohli spatřovat poslední cíl a pravý výtěžek celého svého života a veškerého svého snažení. Kdyby však lidé žili šťastnějším, radostnějším, dokonalejším sexuálním životem, kdyby jejich libidinózní zisky byly alespoň zhruba úměrné námaze, s níž o ně usilují, zajisté by se tak mocně nezpěchovali psychoanalytickým, pansexualistickým výkladům. Psychoanalytické učení není tedy lidem nepřijatelné jenom proto, že sexuální život je z hlediska mravního sám o sobě mrzký, hnusný a nízký, nýbrž především proto, že bědný a nicotný je sexuální život, kterého se lidé přes všechno své úmorné snažení domáhají. Psychoanalýza zraňuje lidské sebevědomí, deptá lidi pocitem méněcennosti, a tak i člověk, zbavený všech ideologických předsudků, je ponoukán zneuznávat její teorie.

Lidé se sice odedávna snaží vtěsnat svou pohlavnost do dusného, nevětraného ovzduší manželských ložnic, avšak po vzniku psychoanalýzy pokoušejí se o to dvojnásob horlivěji a pečlivěji, jelikož teprve psychoanalýza je přiměla, aby se za svou pohlavnost opravdu styděli. Psychoanalýzou vyprovokovaný stud z pohlavnosti je totiž mnohem palčivější, bolestivější a opravdovější než stud morální, a to z toho důvodu, že po poznání libidinózního smyslu lidské aktivity spatřují lidé v každé připomínce pohlavnosti připomínku své nezdatnosti a nemohoucnosti. Pohlavnost ve světle psychoanalýzy

vzněcuje v lidech pocit méněcennosti. Lidem, kteří dosud nevěřili, že by existovalo něco, čeho by nemohli dosáhnout, dokazuje pojednou psychoanalýza, že mety jejich pohlavnosti jsou jim nedostupné, a že jsou tak vlastně bezmocni a neschopni dosíci svých podstatných, opravdových, to jest libidinózních cílů.

Nikoliv, psychoanalýze nelze dát za pravdu, neboť lidé nedovolí, aby jejich důstojnost a zdání jejich všemohoucnosti bylo osočováno. Jest přece nemožné uznat, že lidé se veškerou svou aktivitou snaží ukojit svá libidinózní přání, když erotické a sexuální rozkoše, jichž se ať již přímo nebo nepřímo, sublimovanou formou domáhají, jsou tak nepatrné a ubohé. Lidé jsou nezdolně přesvědčeni, že jejich libidinózní život, kdyby psychoanalýza měla pravdu, musil by být mnohem úspěšnější, radostnější a dokonalejší. Ždibce rozkoší, jichž se člověk v chvatu života zmocňuje, nemohou být přece kořistí, po níž se každým krokem a dechem po celý svůj život pachtí, a kdo je za ni považuje, je zvrhlík, který se snaží pokálet lidskou vznešenost a zesměšnit lidský důvtip. Žel však pravda nemůže být konstruována s ohledem na lidskou ješitnost. Odpor lidí k psychoanalýze lze pochopit, ale respektovat jej nelze.

Jak zřejmo, olupují psychoanalytické teorie lidi o iluse, které jim až dotud umožňovaly spokojeně žít, a leptají lidská nitra pocitem méněcennosti. Proto, spílají-li lidé psychoanalytikům „zmetků, kteří se dívají na svět pohlavním orgánem“, mějme na paměti, že to nečiní ani tak z příčin morálních jako proto, že žijí svůj eroticko-sexuální život nejkormutlivějším a nejbědnějším způsobem, a že vzhledem k tomu je psychoanalýza okrádá o pocit všemohoucnosti a povýšenosti, jímž se posavad neprávem opájeli. Necht' si tedy lidé povykují „*Pryč se židovskou psychoanalýzou!*“ a necht' si třeba upekou jejího zakladatele Sigmunda Freuda na rožni. Víme dobře, že takto běsní především lidé, kteří si ani nejzávratnějšími životními úspěchy valně nezlepšili svou sexuální situaci a kteří jsou nadále nuceni se spokojovat jako nejintenzivnějšími senzacemi, rozkošemi, vesměs značně chatrnějšími, než jsou rozkoše, které je dopráno prožít mnohdy i nejubožejším,

nejposlednějším tvorům lidské společnosti. Psychoanalýza objevila tragédii lidského života, avšak lidé nemají dosti odvahy, aby si ji náležitě uvědomili a aby se k ní otevřeně přiznali.

2. Usměrněný život

Kdyby lidé nebyli zaujati proti psychoanalýze z právě uvedených důvodů a kdyby ji posuzovali objektivně, čistě rozumově, zajisté by byli nuceni uznat nesmírnou říši a moc sexu, kterou nám objevila psychoanalýza. Ba jest dokonce možné, že by sami přiznali pohlavnosti mnohem větší význam a vliv, než jaký mu dosud přisuzují psychoanalytici. Pouhý letmý pohled na přírodu by jim stačil, aby si uvědomili, že člověk by byl opravdu podivný a vzhledem k ostatním organismům zcela odlišný tvor v případě, že by jeho pohlavnost dirigovala opravdu jen tragédie a tragikomedie, odehrávající se na prostěradlech, a nezasluhovala se zároveň i o závažnější a složitější lidskou činnost. Považme třeba jen, že veškeré hýření kvetoucí vegetace nevídanými barvami a nejvzácnějšími vůněmi je pouhý sexuální výboj, že nádherné louky, pestře zbarvené tisíce rozmanitými květy, bělostné koruny kvetoucích štěpů, těžké vůně, vydechované šeráky a jasmíny, bizarní a fantastické tvary našich a obzvláště exotických, tropických květů, tařící zažloutlé skály, nach nepřehledných vřesovišť, „sirná oblaka“, vyvátá z lesů a konečně začasto zlatící hladiny klidných vod atd., jsou jen úkazy sexuálního vyspívání a vyžívání rostlinstva, a že tedy k nejnádhernějšímu rouchu dopomáhá přírodě právě pohlavnost. Lidé však považují paradoxně přírodu za nezvratný důkaz nesprávnosti a zvrácenosti psychoanalýzy, neboť přírodu nechápou a nechtějí pochopit.

Proti sexu vedou lidé pštroší politiku. Každá připomínka pohlavnosti mimo budoárové prostředí je provokuje, zraňuje, a proto, pečující o klid svých duší, snaží se existenci pohlaví slepě pominout, nevnímat a neuznávat. Sníl snad některý z nadšených obdivovatelů přírody v kvetoucím háji o pohlavním úsilí, které se touto nádhrou projevuje? Evokovala v něm snad kvetoucí příroda, květy, předhánějící se nejfantastičtějšími formami, nejrozmanitějšími barvami a

nejsvůdnějšími vůněmi, představu plesu, na němž slečinky se navzájem předstihují honosnými toaletami, drahocennými šperky a exotickými parfémy? Zajisté nikoliv. Parádílost vdavekchtivých dívek pokládají lidé za mrzkou, nečestnou léčku, avšak v okázalém, marnivém vyzdobení kvetoucí flóry vidí naopak projev vznešenosti a ušlechtilosti, neboť na přírodu se dívají neživotně jako kleštěnci na harém.

Lidé, kochající se přírodou, nikdy nepomyslí na její pohlavnost. I když se ve škole již od prvních let učí, že květy jsou pohlavními orgány rostlin, spatřují v nich neustále symbol čistoty, nevinnosti a ušlechtilosti, ačkoliv jinak pokládají pohlavnost za pařeníště všech zmatků, mrzkostí a nízkostí. Jsou-li již rozumově nuceni uznávat a uvědomovat si, že pohlavnost se projevuje i jinde než v jejich zšeřelých ložnicích, stává se totiž pro ně pojem pohlavnosti pocitově pouhým flatus vocis, slovem, postrádajícím veškerý svůj smysl a význam. Ačkoliv je nesporné, že lidé jsou obeznámeni s pohlavností rostlin, pravý obsah a dosah tohoto pojmu si neuvědomují. Považme jen, jaký údiv a pohoršení by vzbudil prozaický květinář, který by po způsobu chvalně známých hesel propagoval svou živnost nápisy: „*Ozdobte rovy svých drahých rostlinnými genitáliemi!*“, „*Rostlinným pohlavím řekneš vše*“ apod.

Konečně neuvědomují-li si lidé pravou příčinu a smysl půvabného vzhledu kvetoucí vegetace, nelze se tomu mnoho divit, neboť lidé si řádně neuvědomují ani roli pohlaví u fauny. Kdyby lidé měli náležitě na zřeteli, kterak pohlaví působí na tělesný vzhled živočichů, jak honosné a nákladné vzezření mají samci, aby se zalíbili samičkám, a kdyby tento poznatek netlel v zapomnění mezi jejich encyklopedickými vědomostmi, kterých kdysi nabyli, zajisté by nikdy neužívali na příklad nejapného úsloví o nasazování parohů. Parohy zvěře jsou přece ozdobou, propůjčující jí erotický půvab, a zbraní, jíž vítězí nad svými soky v lásce, takže přízví paroháčů přísluší spíše casanovům než klamaným manželům, olysalým pantátům, navždy vyřazeným z erotické konkurence. Jak zřejmo, jsou tedy lidé o pohlavním

dimorfismu poučení, avšak poučení si z něho neberou. Jinak bychom také nemohli pochopit, že se lidé dosud pokoušejí shledávat zásadní, apriorní pochybenost psychoanalýzy, dokumentující, že lidská sexualita není angažována jen v milostných hrách a pletkách. Jsme-li si totiž vědomi, jak značnou měrou je pohlavnost schopna modifikovat rostlinné organismy a živočišná těla, aby snáze a jistěji dosáhla svých záměrů, nemůžeme přece zásadně odmítat předpoklad, že pohlaví se zmocňuje u člověka i jeho specifických duševních schopností, že ovládá i lidského ducha a využívá ho pro své zájmy a cíle. Naopak, poznání nesmírné úlohy a moci sexu v přírodě, poznání, že všechnen přepych a divy v živé přírodě si vynutila pohlavnost organismů, jest nás schopno jen utvrzovat ve víře, že i na lidské snažení, na všechna díla lidská jest nutno pohlížet stejně jako na bizarní květy rostlin nebo na důraznou a honosnou pohlavní zrůzněnost živočichů nejinak než jako na ozdobu, jíž se člověk kráší, aby vynikl nad ostatní lidi a zdolal je v erotickém soupeření. Jestliže se rostliny předhánějí nádherou svých květů, aby přilákaly hmyz, který by je opylil, a jestliže fauna má postaráno o svůj vábný vzhled pestrým peřím, bujnou srstí atd., láká člověk svého sexuálního partnera svým majetkem, svým společenským postavením, svou důvtipností, svou tvorbou atd. neboli zkrátka řečeno svými pracovními výkony a úspěchy. Jak nápadný a půvabný vzhled flóry a fauny, tak i originální a důmyslné chování a konání lidské má jeden a týž smysl. Rozdíl mezi lidmi a ostatními organismy tkví tu jedině v tom, že rostliny i živočichové jsou nuceni se spokojit takovým půvabem, jakým je obdarovává příroda, kdežto člověk může přírodu korigovat, a využíváje svých psychických a pracovních schopností, může se postarat o větší vábnost a přitažlivost, než jaká mu byla jeho tělesným vzhledem přírodou prisouzena. Lidský duch spěje k týmž metám jako kterýkoli organismus. Vyšších cílů není třeba lidské psýše přikládat.

3. Erotická nouze

Konečný a jednotný smysl všeho lidského úsilí jest povahy libidinózní. Vším svým jednáním a konáním snaží se člověk koneckonců nabýt pokud možno co největšího půvabu a přitažlivosti pro druhé pohlaví, co nejsvůdnějšího erotického vzhledu, který by mu zjednal možnost dokonalého ukájení. Naproti tomu přímý libidinózní význam lidské aktivity, na nějž se dosud omezují psychoanalytické výklady a jenž tkví v sublimovaném ukájení různých našich erotických a sexuálních požadavků, jest jen jejím sekundárním, podřadným libidinózním smyslem. Člověk se rve se životem, úmorně si zajišťuje a zlepšuje své postavení, domáhá se stále a stále většího majetku a přepychu, tvořinové a nové hodnoty, objevuje, vynalézá, buduje atd. v podstatě jenom proto, aby se vyšinul, ať již svým blahobytem, svým sociálním, mocenským postavením nebo svou slávou a vážeností, nad ostatní lidi, neboť čím význačnějšího postavení dosáhne, tím většími nadějemi na vítězství v erotickém zápolení se může kojit. Staré přísloví „*Práce šlechtí*“ je naprosto pravdivé. Prací si člověk zjednává větší lesk, větší erotickou vábnost.

Vzhledem k vytčenému cíli a smyslu lidské činnosti mohli bychom ovšem předpokládat, že více nebo méně enormní pracovní nebo tvůrčí úsilí, kterým se lidé vyznačují, uhasíná, jakmile se člověk domůže sexuálního partnera. Na štěstí, nebo chcete-li na neštěstí, tomu však tak nebývá, neboť člověk ani získáním nejdokonalějšího partnera nedosahuje kýženého cíle. Na světě neexistuje totiž ani jediný partner, který by člověka trvale uspokojil. Každý partner, byť by se nám třeba zdál co nejideálnější, ztrácí po čase na svém kouzlu, a lidé jsou nuceni se poohlížet po jiném. Naše sexualita si vyžaduje přespříliš mocnou erotickou vzpruhu, a tu jí není s to trvale poskytovat žádný partner.

Člověk je ve svém sexuálním životě těkavý, vždy neuspokojený,

neboť erotické vzpruhy vyplývají více nebo méně z ilusí, z fáta morgán, které se dosažením milovaného partnera, soužitím s kýženým partnerem, rozplývají. Erotické tužby přinášejí lidem jen a jen zklamání. Přes to přese všechno však lidé neztrácejí nikdy naděje a necht' se dožívají sebetrapnějších rozčarování v lásce, jsou vždy ochotni podlehnout novým šalebným ilusím, opájet se znova a znova novými přízraky. Eros žene lidi stále vpřed za novými partnery, za novými láskami, a právě v tom tkví nezdolnost lidského snažení, věčný pramen lidské činnosti. Jestliže touha po získání sexuálního partnera nikdy neutuchá, jestliže člověk je nucen sváděti stále a stále nové boje o pohlavního druhá, je totiž také nucen neustále se lopotně rvát se životem, zlepšovat si své postavení, hledět se vyšvihnout a nenechat se nikdy zastínit svými soupeři. Z tragédie lidského sexuálního života, z tragédie, zaviněné naší věčnou erotickou nespokojeností, vykvétá takto lidská civilisace a kultura. Tragický konec všech lásek donucuje lidstvo nepřetržitě k vývoji, k pokroku.

Dosažením ideálního sexuálního života, o němž tolik autorů, zvláště básníků, od nepamětných dob snilo, zastavil by se vývoj lidstva a lidé by se brzo opět ocitli na nejprimitivnější životní úrovni, z níž se nesčíslné řady předcházejících, eroticky méně šťastných generací namáhavě vyprošťovaly. Ovšem ideálního pohlavního života se lidé nikdy nedomohou a všechny pokusy o jeho dosažení jsou předem marné a beznadějně, jelikož bychom se mýlili, kdybychom se domnívali, že strastiplnost našeho sexuálního života je podmíněna odstranitelnými příčinami, na příklad dosavadními neutěšenými sociálně-ekonomickými poměry. Hlavní a nepřekonatelná příčina běd lidského života pohlavního vězí naopak v samé povaze našeho libida. Lidé jsou k nespokojenosti ve věcech pohlavních odsouzeni provždy samotnou přírodou. Zdroj lidských sexuálních tragédií nelze totiž hledat ani tak v sexuální nouzi, v odstranitelné a obvykle jen přechodné nedostupnosti jakéhokoliv sexuálního partnera vůbec, jako v nouzi erotické, ve věčné, absolutně nepřekonatelné nedostupnosti trvale a náležitě eroticky emotivního partnera. Přesto však o sexuální nouzi

byly již sepsány mnohé velmi objemné folianty, kdežto nouze erotická, pravé sémě většiny béd v našem sexuálním životě, zůstává nepovšimnuta a neprobádána.

Sexuální nouze, o níž dnes bývá tak často diskutováno, je koneckonců pouhou fikcí, neboť o sexuální nouzi v pravém slova smyslu jest možno mluvit celkem jen ve výjimečných případech. Sexuální nouzi trpí opravdu jen lidé odloučení buď násilně nebo samovolně od lidské společnosti. Jsou to jednak vězňové, káránci a mládež, bedlivě střežená doma nebo v různých učilištích svými pěstouny, jednak nemocní lidé, upoutaní na lože, námořníci, podnikající dlouhé plavby na lodích bez ženského osazenstva, vojáci, pokud se nemohou vzdálit třeba po delší dobu ani na krok ze svých bojových posic, nebo účastníci výprav do pustých, neosídlených končin, nemohou-li si s sebou z technických důvodů vzít ženy apod. Za normálních životních podmínek, přes všechny krušné sociálně-ekonomické poměry, sexuální nouze vlastně neexistuje. Žádný člověk, žijící svobodně mezi ostatními lidmi, jedině snad s výjimkou lidí, kteří jsou drasticky od přírody nebo nějakým neštěstím zohaveni, není odsouzen k sexuální abstinenci, neboť všichni lidé mají v normálním prostředí možnost nalézt si nějakým způsobem příležitost k jakémusi, podle svých žádostí více nebo méně častějšímu a pravidelnému pohlavnímu styku. Dnešní bědné hospodářské poměry a nesnesitelné moralistické názory sice mnohé lidi, ovšem jenom svobodné, k sexuální abstinenci značnou měrou podněcují, na příklad pokud běží o dívky, ponoukajíce je, aby si uchovaly nepoškozenou pověst včetně hymenu, chtějí-li si uhájit vyhlídky na úspěšný sňatek, anebo pokud běží o muže, odstrašujíce je před pohlavními styky hlavně alimenty, avšak v žádném případě nemají takové moci, aby někomu absolutně v sexuálních stycích zabraňovaly. Konečně neméně mocný popud k pohlavní zdrženlivosti v nemanželských stycích skýtá i sama příroda, pronásledujíc lidstvo pohlavními chorobami. Ovšem veškerým těmto nebezpečnostvím jest se možno při vší opatrnosti s největší pravděpodobností uvarovat, a nelze tudíž vůbec předpokládat, jako by

se jich v dnešních časech svobodní lidé tak značně obávali, že by se raději zřekli jakýchkoli pohlavních styků a trpělivě čekali, až jim bude hospodářsky umožněno domoci se legálního, manželského ukájení. Proto, žijí-li dnes přece jen mnozí lidé v sexuální abstinenci i za normálních poměrů, nedomnívejme se, že jsou do této trýznivé situace vháněni sexuální nouzí, přímým nebo nepřímým znemožněním sexuálních styků vůbec. Sexuální abstinence jak úplná, tak i částečná je u lidí na svobodě a v běžném prostředí žijících zaviněna jediné erotickou nouzí, tím, že nenacházejí partnera, hovícího jejich vkusu, jejich sněným představám, a že odmítají se stýkat s partnery, kteří jim eroticky dosti nebo úplně nevyhovují.

Chceme-li obviňovat společnost z účasti na bédách, které postihují náš sexuální život, jest tedy především nutno zkoumat, zda a jakou měrou zvyšují dnešní společenské poměry erotickou nouzi lidstva.

Naproti tomu o sexuální nouzi, způsobovanou sociálními a hospodářskými faktory, není se třeba starat, neboť lidé jsou do ní vháněni opravdu jen v zcela výjimečných případech, o nichž jsme svrchu pojednali. Enormně svízelný sexuální život v dnešní společnosti, dosud nesprávně pokládáný za důsledek sexuální nouze, může být tedy v podstatě jen důsledek umělé, sociálně-ekonomickými zřízeními zvyšované nouze erotické. Dnešní společnost ztrpčuje náš sexuální život poněkud proto, že se snaží omezit naše pohlavní styky na styky manželské. Vzhledem k dosavadnímu mylnému domnění, že lidé trpí především sexuální nouzí, bývá zlo zákonného, manželského uspořádání našeho sexuálního života spatřovat nesprávně v tom, že většině mladých lidí je pro jejich neutěšené hospodářské poměry znemožněno po dlouhou dobu vstupovat do stavu manželského, a dosahovat tak uspokojivého pohlavního ukájení. Uvědomíme-li si, že lidé trpí především nouzí erotickou, a nikoli sexuální, jsme však nuceni zlo manželské instituce hledat docela jinde.^[1]

Jedině za účelem obhájení uspokojivého, normálního sexuálního života není zapotřebí uzavírat manželství, ba za tímto účelem nelze k

manželství dokonce ani nikomu radit. Manželství není totiž ze sexuologického hlediska neblahou institucí ani tak proto, že zůstává mnohým lidem nedostupné, jako naopak proto, že převážná část lidí jest v něm odsouzena prožít většinu svého života. Manželstvím není možno sexuální krizi rozřešit, neboť bědy sexuálního života nevyplyvají, jak opětovně zdůrazňujeme, z nouze sexuální, nýbrž z nouze erotické, kterou manželská organizace pohlavního života podstatně jen zvyšuje, a to především u manželů samých, a nikoliv u lidí svobodných. Vzhledem k erotické nouzi ztrpčuje manželství sexuální život svobodným lidem jedině v tom ohledu, že mnohdy nejsou s to získat povolnost eroticky vyhovujícího partnera, nemohou-li mu přislíbit sňatek. Naproti tomu však nesrovnatelně tíživěji doléhá manželství na samotné manžele, jelikož manželská láska, můžeme-li o ní vůbec mluvit, a nebylo-li snad manželství uzavřeno jen z důvodů společenských a hospodářských, pomalu hasne, a manželé, nadále si již eroticky nevyhovující, dostávají se tak do mnohem trapnější situace, než v jaké se mohou vůbec kdy ocitnout lidé svobodní. Máme-li k dispozici eroticky nevyhovujícího partnera, nelze přece proto ještě předpokládat, že bychom byli blaženější, než kdybychom neměli přístup k žádnému partneru vůbec. Naopak v takovýchto situacích jsme obvykle mnohem nešťastnější, neboť je-li nežádáný partner, k němuž máme přístup, naším zákonitým druhem, naší manželkou, respektive naším manželem, jsme vesměs více nebo méně provždy zbaveni možnosti se z této trapné situace vyvléci, kdežto lidé trpící sexuální nouzí, dříve nebo později se z ní vymaní, nejde-li ovšem na příklad o vězně potrestané doživotním žalářem. Na manželích můžeme tedy nejlépe pozorovat, že neutěšený sexuální život není způsobován sexuální nouzí, nedostupností jakéhokoliv partnera vůbec, nýbrž nouzí erotickou, nedostupností vhodného partnera. O sexuální nouzi v manželství, pokud nebylo uzavřeno s impotentním partnerem, nelze přece mluvit, a přesto nenacházíme nikde tolik tak značně svým pohlavním životem nespokojených lidí jako právě mezi manželi. Arciť ani sexuální život svobodných lidí nezůstává koneckonců nevalně

dotčen soudobými sociálně-ekonomickými poměry a i u svobodných lidí stupňují tyto neblahé faktory značnou měrou erotickou nouzi, neboť jsou-li manželé nuceni předepsanou věrností se stýkat s partnerem, který je již omrzel nebo který je jim dokonce již od prvopočátku odporný, vstoupivše s ním do stavu manželského jen ze zjištěných důvodů, jsou zase svobodní lidé nuceni namnoze svou tísnivou finanční situací pěstovat své ilegální styky ponejvíce jen s osobami, které se jim za to mohou materiálně odvděčit, a nikoliv s takovými partnery, po jakých touží.

Jak zřejmo, nejsou pouhou dostupností sexuálního partnera, pouhým překonáním sexuální nouze, zažehnány bědy našeho sexuálního života. O neutěšenosti pohlavního života lidí, kteří mají dostatečnou příležitost k objektivnímu ukájení, alespoň pokud běží o muže, přesvědčuje nás zejména prostituce. Považovat totiž prostituci převážně za důsledek sexuální nouze mužů je naprosto nesprávné. Kdybychom zjistili, jakého druhu je klientela prostitutek, zajisté bychom zkonstatovali, že prostitutky jsou mnohem více vyhledávány ženatými muži než svobodnými a že zároveň četní svobodní lidé, s nimi obcující, mají dokonalou možnost stýkat se s „řádnými“ ženami, což znamená, že k styku s prostitutkami jsou nuceni jen z poměrně malé části lidé, kteří by se jinak nevyhnuli sexuální nouzi, a že naopak většinou vyhledávají lidé prostitutky jediné z erotické nouze, jsouce znuděni svými manželkami, snoubenkami anebo milenkami.

Vzhledem k tomu, že lidé trpí především erotickou nouzí, a nikoliv nouzí sexuální, jest si nutno vždy jasně uvědomovat, že dnešní společnost ztrpčuje nám sexuální život hlavně proto, že zvyšuje naši erotickou nouzi. Kdyby sexuální bědy, vyvolávané nepříznivými sociálními poměry, tkvěly toliko v sexuální nouzi, nebyli bychom jimi zajisté tak značně znepokojováni jako dosud, neboť v ipsaci našli bychom z nich celkem přijatelné, vyhovující východisko.[2] Orgasmus dosažený ipsačně je stejně blažený požitek jako orgasmus dosažený objektivním ukájením, souloží. Naopak ipsace má proti souložím mnohdy i své výhody a přednosti. Jistě alespoň oproti takovým souložím, při

nichž obcujeme s partnerem, který nám nevyhovuje a kterému se oddáváme jedině z krajní nouze. S čistě nouzovým partnerem stýkáme se v podstatě jen genitálně, štítíce se s ním laskat, a konečný, bezprostřední dojem z takového styku, za jehož konkrétní případ bychom mohli uvést třeba soulož s prostitutkou posledního řádu, jest jen skličující, hnusný a zajisté se ani zdaleka nevyrovná ipsaci, při níž naše fantasie je nám s to dodávat představy tak emotivních partnerů, jakých ve skutečném životě nikdy nezískáme a jaké možná ani osobně nepoznáme. Kromě toho nemá ipsace žádných neblahých následků, nevydávajíc nás na příklad v nebezpečí pohlavní nákazy, jíž se ani při největší bdělosti nelze při zmíněném styku s naprostou jistotou vyvarovat. Jestliže se však přes všechen odpor k souloži s nouzovým partnerem lidé opětně k ní odhodlávají, jest to možné jedině proto, že si ve svých fantasiích hnusný dojem z posledního takového styku zaretušovali. Při ipsaci může naše fantasie totiž těžit i ze vzpomínek na nejnuznější a nejnevyhovující prožitky, a má-li tudíž nouzové objektní ukájení vůbec nějakou hodnotu, jest ji shledávat právě v tom, že vzpomínky na ně vhodným, ale skutečnosti nehovícím způsobem upravené jsou s to při ipsaci mocně vzrušit a vzpružit. Ovšem toto klamné zhodnocení takovýchto trapných dobrodružství se nám nakonec zle vymstí, neboť dodává vzpomínanému prožitku tak velkou emotivitu, že býváme, jak již bylo uvedeno, opětovně zlákáni k podobnému nerozvážnému činu.

Za příklad objektního ukájení, jež se stěží vyrovná ipsaci, nebyli jsme však nuceni uvádět ani tak drastický příklad, jako je styk s prostitutkou posledního řádu, neboť ipsace skýtá mnohdy lidem i rozkošnější počitky než styk manželský, styk s legálním partnerem, aniž by tento partner byl ošklivý, špinavý a bídne oblečený jako zmíněný druh prostitutek, nýbrž i když je hezký a svůdný, ovšem jen pro toho, kdo se ho ještě sdostatek nenabažil. Dlouhé, trvalé a výhradní soužití s jedním a týmž partnerem deklasuje i původně sebeemotivnějšího partnera na nevzrušujícího a přímo odpuzujícího, takže i vzájemně znechucení manželé, neoddávají-li se cizoložství,

začasté raději vůbec nesouloží, než aby se nutili překonat odpor, který k sobě pociťují, a spokojují se ukájením autosexualistickým.

Ačkoliv ipsací lze vyváznout ze sexuální nouze, a přestože ipsovat je dokonce výhodnější a příjemnější než souložit s nouzovým, eroticky nevyhovujícím partnerem, nestačí ipsace nikdy vyvážit objektní ukájení, k němuž jsme opravdu puzeni, eroticky lákáni, a to proto, že erotické vzruchy, které nám při ipsaci skýtá vlastní fantasie, jsou oproti erotickým senzacím, jaké prožíváme při více nebo méně vhodném objektním ukájení, nedokonalé a neuspokojující. Psychoerotismus, obvyklá autistická erotická nadstavba ipsace, naše erotické požadavky neukojuje, a proto také nelze se jím vymanit z erotické nouze. Fantasované erotické vzněty se nevyrovnají nikdy reálným erotickým dojmům, avšak nikoliv snad jen proto, že jsou mlhavé, nýbrž především proto, že jsou kusé. Předně, psychoerotické vzrušení vyplývá převážně jen z vidin, zatím co jiné počítky než zrakové, poetiky sluchové, čichové, chuťové, hmatové, tepelné a tlakové si nedovedeme ilusionovat. Za druhé při psychoerotismu fantasovaný partner je mrtvý, nemá vlastní aktivity, jeho akce, dovedeme-li si je vůbec představovat, nejsou nepředvídatelné jako u partnera reálného, a erotika je přece především hra, jednání, a nikoli pouhá podívaná, pouhý obraz, ať již statický nebo pohyblivý. O mocné erotické vzněty, jaké prožíváme při souloži a zejména při předehrách k ní, jsme tedy při psychoerotismu oloupeni, ochuzeni, třebaže, díky ničím nevázané fantasii, jsme si s to představovat nejideálnější partnery, jakých se nikdy nedomůžeme, nebo jací dokonce ani vůbec neexistují. Ipsace nenachází tedy v psychoerotismu dostatečně emotivní erotickou nadstavbu, a právě z toho důvodu zůstává jen nouzovou, neuspokojivou náhražkou kvalitního objektního ukájení, a tudíž i nedostatečným prostředkem k uhájení obstožného sexuálního života.

Zhodnocením neobjektního ukájení podali jsme nový důkaz, že bědy našeho pohlavního života jsou zplodinou erotické nouze a že z vědeckého hlediska je nenáležitě označovat za jejich původce nouzi sexuální. Nouze sexuální jest řídký, výjimečný zjev. Lidé trpí nouzí

erotickou a jedině na jejím překonání je v podstatě závislé štěstí lidského života. Ovšem, i když erotickou nouzi lze značně zmírnit, jelikož, jak jsme poznali, je za ni třeba činit zodpovědno z velké části dosavadní společenské zřízení, nebude erotická nouze ani v nejdokonaleji uspořádané společnosti sprovzena ze světa. Erotické tužby jsou totiž u mnohých lidí značně neúměrné jejich erotické zdatnosti, jejich erotické vábnosti a přitažlivosti, a pak ani eroticky nejvábnější člověk nemá ještě zajištěny úspěchy v erotické konkurenci. K dosažení toužených partnerů není třeba jen dostatečné erotické zdatnosti, nýbrž i štěstí. Koneckonců nezabývá se však erotická nouze ani člověk nejšťastnější, i kdyby byl eroticky půvabný nejvyšší měrou a i kdyby mu jeho sociální poměry nikterak v jeho úspěších nepřekážely, neboť, jak již z počátku bylo uvedeno, je nám samotnou přírodou znemožněno žít trvale spokojený sexuální život neboli nalézt partnera, který by nás na věky věkův eroticky uspokojoval a nevháněl nás za jistý čas znova do erotické nouze. Člověk se může zbavit erotické nouze jen přechodně, na kratší nebo delší dobu na počátku svých milostných poměrů. Ovšem prakticky tomu ani při největším štěstí, jímž může být člověk obdařen, vždy, při každém poměru nebývá, a to z té příčiny, že i nejšťastnější člověk je nucen se spokojit mnohdy s partnerem, jenž mu plně nevyhovuje a s nímž se stýká více nebo méně jenom z nouze. Ideál našich lásek je tedy nedosažitelný proto, že jedni partneři, které získáváme, mu již od počátku vůbec nevyhovují a druhí, v nichž se jej zprvu domníváme nalézat, nás dříve nebo později z našeho omylu vyvedou.

Erotickou nouzí trpí a budou trpět více nebo méně všichni lidé. Na její naprosté zdoání nestačí ani síly jednotlivce, ani síly společnosti. Lidskou mocí lze překonat a zahladit jen nouzi sexuální. Riskuje-li člověk nebezpečí, která mu plynou ze soulože, není, až na opravdu výjimečné případy, nikdy nucen trpět sexuální nouzí, avšak erotické spokojenosti nedosáhne trvale nikdo ani za cenu svého života. Rovněž tak společnost může být člověku značně nápomocna při překonávání sexuální nouze, kdežto proti nouzi erotické je vcelku bezmocná a jest ji

s to jen jistou měrou mírnit. Erotická nouze je naším nezměnitelným údělem a tento fakt je tím trapnější a bolestivější, že erotickou nouzi snášíme hůře než nouzi sexuální. Je-li nám totiž blahodíním ipsace umožněno snášet celkem uspokojivě nouzi sexuální, nenacházíme zato obstojného východiska z nouze erotické, neboť psychoerotismus, analogie ipsace ve sféře erotické, je, jak známo, nedostatečnou náhražkou reálně nedosažených erotických vzruchů. Vzhledem k tomu žijí zajisté také spokojenějším životem lidé, kteří se nezmocňují těla svých milenek, milenci platoničtí, než lidé, kteří přes nejčastější kohabítace s různými partnery nezískávají nikdy takového partnera, k němuž by vzpláli láskou. Život bez lásky, byť by byl sexuálně i co nejbujarejší, je nejnuznějším životem, i když víme, že ani nejideálnější lásky nekončí jinak než zklamáním neboli, že jejich blaženství trvá jen krátký čas.